

«Բառով, հազար բարի,
Իմ սիրած բլրուլ,
Իմ սիրած բլրուլ.
Բերե՛լ աս թաղայ նուշ՝
Բար ինձի համար:

Ծոցիդ ուհան զոնջայ
Վարզն ա բացվէլ,
Վարզն ա բացվէլ.
Իմ եարի թամաշն՝
Բեր ինձի համար:»

Կամ՝

«Եա՛ր, դու կընձանին
Վարար գետէրի,
Վարար գետէրի.
Ղուրբան ծով-ծով աչքին՝
Յունքիդ նետէրին:»

Աջող վրձինով նկարուած մի պատկեր է նաեւ «Մի՛ լար, մի՛ լար» սիրերգը, որ հիւսուած է ժողովրդական մօտիւնով.

«Մնձոր ծառին հետ կախած ա,
Վեր ա ընկէլ, տրորած ա,
Քո սիրողն մորթած ա:
Մի՛ լար, մի՛ լար,
Ես գորման ամ.
Նազ մի՛ անիր,
Ես մեռման ամ:
Խնձոր ծառին կարմիր-ձերմակ,
Քեզ տեսնողն է արեգակ,
Ճրագ ձեռին որպէս լուսնեակ:»

2. Հարսանեկան երգեր:

Ձուղահայ եւ Հնդկահայ բանահիւտութեան մէջ կան նաեւ մի քանի հարսանեկան երգեր, որոնց թուում է «Արդ հրամանաւ»: Դա գրաբարախառն մի երգ է, որի մէջ պատկերացում է նորահարսի հոգեկան աշխարհը եւ զգացումները: Այդ երգը հեղինակել է եւ ձայնագրել Նոր-Ձուղայեցի Տէր-Գրիգոր Տէր-Յովսէփեանը 1830 թուին եւ մինչեւ օրս էլ, 100 տարուց յետոյ, երգւում է Նոր-Ձուղայի հարսանիքներում, երբ հարսը հրաժեշտ է տալիս հայրական տանը: Ո՞ր Ձուղահայն անգիր չգիտէ կամ չի երգել այդ գողարիկ երգը⁴: Ահա մի՛ նմուշ.

«Օրհնեա՛ դուստր քո, իմ անգին մայր,
Որ շատ երկամբ դու գիտ ծնար.
Եւ հոգ տարար ինձ մայրաբար,
Մնա՛ս բարեաւ, ես գնացի,
Շատ խնդացի եւ շատ լացի:»

Հարսանեկան աջող մի նկար է նաեւ «Եա՛լալին»: Դա Ձուղահայ ժողովրդական միակ ինքնուրոյն երգն է, որ Նոր-Ձուղայի

⁴ Երգում են «Տարածեալ» շարականի եղանակով:

հարսանիքներում ջահէլ աղջիկները, հարսները, կանայք եւ երիտասարդները մեծ շրջան բռնած, գուռնայի եւ թմբուկի նուագածութեան տակ, երգում են եւ պարում, երբ փեսային «կարմիր-կանաչ» են կապում եւ հարսին զարդարում: «Կարմիր-կանաչը» ոսկէ թելով նախած (դառ) մի դոյզ լայն ժապաւէններ են, որ փեսայի կրծքին խաչածեւ կապում են, կարմիրը՝ փեսայէնց տնում, իսկ կանաչը՝ հարսէնց տնում: Ահա երկու տուն ժողովրդական այդ երգերը.

«Ե՛ալալի, յունքէրդ ա թաղ տուած,
Եա՛լալի, սրտիս մէջն դաղ տուած.
Եա՛լալի, աչքէր ունիս ջէյրանի,
Եա՛լալի, տեսնողի խելքն տանի:

Եա՛լալի, երբոր իշարաթ կանես,
Եա՛լալի, սրտիս մէջը կըզաղես.
Եա՛լալի, յուշս գիւնէս կը տանես,
Եա՛լալի, սաղ-սաղ ինձ կը սպանես:»

3. Միւս երգերը:

Բացի յիշեալ երգերից՝ մեր ձեռքը հասել են նաեւ մի քանի երգիծական կտորներ, որոնց մէջ գծուած են ժամանակակից «վարձկան» բժիշկների եւ տգէտ հոգեւորականների պատկերը: Կան նաեւ մի քանի գովասանական երգեր նուիրուած «ղայլանին» եւ «նաչխին», զանգատ «ղալում» մկներից եւ նրանց ձագերից, այլ եւ մի քանի խրատական եւ նկարագրական երգեր: Հետաքրքրական է սակայն «Որատի ձեւ նկարագրութիւնը», որի վերջին մասում հայրը որդուն սէր է ներշնչում գէպի տպարանն եւ գրիչը եւ յորդորում է միշտ բարեկամ մնալ նրանց: Ի միջի այլոց տալիս է նաեւ Հնդկաստանի նշանաւոր քաղաքների նկարագրութիւնը.

«Բոմբայի հայոց համալսարան է,
Հզոր գրաւոր որդիք սա ունէ.
Մազրաս մեր ազգի ուսումնարանն է,
Ազգասէր որդիք նա բազում ունէ.
Կալիպթա մեծ ա, յատկացեալ բան չկայ,
Ամենայն տեսակ դաւակ իւրնում կայ:»

Ահա այն ժողովրդական երգերը, որոնք հասել են մեզ: Ճիշտ է, որ նրանք հատկապէս են, բայց բերուած օրինակներն էլ բաւական են ցոյց տալու համար ժամանակակից Նոր-Ձուղայի եւ Հնդկաստանի հայ ժողովրդի ստեղծագործութեան չափն ու ոգին:

1916-1929 թ. ԱՐԱՄ ԵՐԵՄՅԱՆ
Նոր-Ձուղայ-Երեւան:

ՆՈՒՆԵՐ ՂԱՐԱՐԱՂԻ ԲԵՐԲԵՌՈՎ

Հաւաքեց*
ԿՈՍՏԱՆԴՆՍ Կ. ՄԵԼԻՔ ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆՑ

Ղարաբաղի լեզուի մի քանի յատկութիւնները:

1. Ղարաբաղի լեզուի հնչիւններից մի քանիսը մենք երկու — երեք տառերով նշանակեցինք շատ տեղ, իսկական նշանադիրը չունենալու համար. ինչպէս ոչ — վըէ, որ — վըէր, տես — տըէս, կէս — կըէս եւ այլն:

2. Տառերը պէտք է հնչել, ինչպէս Ռուսաց այբուբենի տառերը այսինքն ա = а, բ = в, գ = г, դ = д, վ = в եւ այլն: ա, տառը թուրքերէն բառերի մէջ պէտք է ալիֆի պէս հնչել եւ ոչ բաց ա. օր. ա՛սմա՛ն, քեօջա՛րի դըվա՛զա՛, թեա՛փա՛, բէյա՛ղա՛թ եւ այլն:

3. Բառերի սկիզբը եւ մէջը ու ձայնը շատ տեղ փոխվում է օ-ի օր. թուխալ — թօխուլ, ուղտ — օղտ, սուր — սօր, թուր — թօր, նուռ — նօնը, Շուշուլայ — Շօշուլայ, ուտել — օտել, ուղել — օղել, ուտիլ — օտիլ, ուրախ — օրախ եւ այլն:

4. օ եւ ո փոխվում են ու-ի. օր. ա-մօթ — համութ, օրօրոց — ուրուրուց, թուրն — թուրուն, մեռուն — մեռուն, կոկոն — կուկուն, մածոն — մածուն եւ այլն:

5. այ փոխվում է պարսկական ալիֆայի եւ է-ի, օր. հայր — հեար, մայր — մեար, եղբայր — ախպէր, այս — էս, այդ — էդ, այն — էն, այժ — էժ, այրել — էրել եւ այլն:

6. ո բառերի սկիզբում փոխվում է վրէ. օր. ոչխար — վըէխար, ոտ — վէնը, որ — վըէրթի, ոսկի — վըէսկի, ոտայն — վըէստան, որսորդ — վըէրսական եւ այլն:

Հարկումն գոյական անուանց:

7. Անունները ըստ մեծի մասին հետեւեալ ձևով են հորովում:

* Հաւաքուած յաղարկած է մեզ ԶՈՒՆԱ ՏՄԲՐԱ գրքին բազմապատակ եւ յարեւար հեղինակը՝ ՏՄԲՐԱՍԻ ԽԱՉԱՆ, որ ըլլալով բնիկ Ղարաբաղցի՝ քաջ ծանօթ է տեղւոյն բարբառին եւ տարբերութիւններուն: Կը հրատարակեմք այս Առակները վարդապետներուն: Կը հրատարակեմք ի բառագիրքը Հանելուկներ, Սովորութիւններն եւ հարցախոսքը: Իր բնի հում նիւթեր հայ բարբառագիտութեան եւ ազգագրութեան անդրազոյն ուսումնասիրութեանց ի նպաստ: Յառաջաբանական մասը, որ լոյս է տեսած ԶՈՒՆԱ ՏՄԲՐԱ գործին թ. հատորին մէջ (էջ 243—246), գետեղում է հաւաքուած սկիզբը. գաղափար տալու ոչ-մասնագէտներուն բարբառին առանձնայատկութիւններուն մասին: Խմբագր. «Հանդիպ»:

	Միավանկեր		Բազմավանկեր	
	Եզակի	Յոճակի	Եզակի	Յոճակի
Ուղ.	Մառ	Մառեր	Կարաս	Կըրընէ
Սևո.	Մառի	Մըռերի	Կըրասի	Կըրընէրի
Գործ.	Մառաւ	Մըռերաւ	Կըրասաւ	Կըրընէրաւ
Տը.	Մառին	Մըռերին	Կըրասին	Կըրընէրին
Հայց.	Մառը	Մառերը	Կարասը	Կըրընէ
Բաց.	Մառան	Մըռերան	Կըրասան	Կըրընէրան
Ներք.	Մառըմ	Մըռերըմ	Կըրասըմ	Կըրընէրըմ

8. Վերագրեալ պատկերից երեւում է, որ եզականը յօնականի դարձնելու համար, եթէ բառը միավանկ է, աւելացնում ենք եր, եթէ բազմավանկ է՝ նէ, միայն ուղղական եթէ բազմավանկ է՝ նէ, միայն ուղղական եւ հայցական հորովներում, իսկ մնական եւ հայցական հորովներում վերջանում է ցածի մէջ ներ: Գործիականը վերջանում է աւ, բացառականը՝ ան, ներգոյականը ըմ: 9. Ի վերջացած գոյական անունների լու, ծիւլ, ծիւլու, թիւլի, թիւլու եւ այլն: 10. Դերանունաց մէջ բացառականը վերջանում է անա, մըղանա = մեղանից, ծըղանա, քըղանա, ինձանա եւ այլն:

Բայերի խոնարհումն:

օտել (ուտել) կտրել.

	Ներգոյ		Յոճակի	
	Եզակի	Յոճակի	Եզակի	Յոճակի
1. Օտըմ ըմ	Կտրըմ ըմ	Օտըմ ըմ	Կտրըմ ըմ	Կտրըմ ըմ
2. Օտըմ ըս	Կտրըմ ըս	Օտըմ ըս	Կտրըմ ըս	Կտրըմ ըս
3. Օտըմ ա	Կտրըմ ա	Օտըմ ա	Կտրըմ ա	Կտրըմ ա

ԱՆՅԵԱԼ ԱՆԿԱՏԱՐ

1. Օտըմ ի	Կտրըմ ի	Օտըմ ինք	Կտրըմ ինք
2. Օտըմ իր	Կտրըմ իր	Օտըմ իք	Կտրըմ իք
3. Օտըմ ար	Կտրըմ ար	Օտըմ ին	Կտրըմ ին

ԱՆՅԵԱԼ ԿԱՏԱՐԵԱԼ

1. Կըէրի	Կտրեցի	Կըէրինք	Կտրեցինք
2. Կըէրիր	Կտրեցիր	Կըէրեք	Կտրեցեք
3. Կըէրաւ	Կտրեց	Կըէրին	Կտրեցին

ԱՊԱՌՆԻ

1. Կօտիմ	Կըկտրիմ	Կօտինք	Կըկտրինք
2. Կօտիս	Կըկտրիս	Կօտիք	Կըկտրեք
3. Կօտի	Կըկտրի	Կօտին	Կըկտրին

ԱՊԱՌՆՈՒ ՁԵՒՆԵՐ

Պէզմա օտիմ — օտիս, օտի — օտինք, օտիք, օտին — կտրիմ — կտրիս — կտրի... եւ այլն:
Կամ ուտական ըմ, ուտական ըս, ուտական ա, ուտական ընք... եւ այլն:

ԱՆՅԵԱԼԻ ՁԵՒՆԵՐ

Կըրաւ ի, կըրաւ իր, կըրաւ ար, կըրաւ ինք, կըրաւ իք, կըրաւ ին: Կտրաւ ի...:

ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆ

- 2. Օտրմ ըս կե'ր Օտրմ ըբ կըրե'ք
- 3. Օտրմ չըս օտե'լ մէ' Օտրմ չըբ օտե'լ մէ'ք
- 2. Կտրմ ըս կտրի Կտրմ ըբ կտրե'ք
- 3. Կտրմ չըս կտրե'լ մէ' Կտրմ չըբ կտրե'լ մէ'ք

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Թա վըէր (թէոր) օտիմ, օտիս, օտի. օտիք, օտիք, օտին. կտրիմ, կտրիս կտրի, կտրինք, կտրիք, կտրին:

Քինալ (զնալ).

ՆԵՐԿԱՅ

Եզակամ	Յոնիկամ
1. Քինմ ըմ	Քինմ ընք
2. Քինմ ըս	Քինմ ըբ
3. Քինմ ա	Քինմ ըն

ԱՆՅԵԱԼ ԱՆԿԱՍԱՐ

2. Քինացի	քեցի	Քինացինք	քեցինք
2. Քինացիք	քեցիք	Քինացիք	քեցիք
3. Քինաց	քեցաւ	Քինացին	քեցին

ԱՊԱՌՆԻ

1. Կըքինամ	Կըքինանք
2. Կըքինաս	Կըքինաք...
3. Կըքինա	Կըքինանք...

ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆ

Քինմ ըս — քինա', Քինմ ըբ — քինացե'ք, քեցե'ք. Քինմ չըս, քինալ մէ', Քինմ չըբ, քինալմէ'ք:

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Թա վըէր քինամ, Թա վըէր քինաս..., քինա — քինանք, քինաք, քինան:

* * *

ԱՌԱԿՆԵՐ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԲԱՐԲԱՌՈՎ

- 1. Ճպատաւ ըրլատ կտրի:
- 2. Մօրը տես, աղջիկն օղի:
- 3. Վախի էն դետան, վէր վէչ կվչչա, վէչ կըթչչա:
- 4. Սրբվածի վէղին քինաց, տեսաւ էչ ըն դաղըմ:
- 5. Կետին չհասձ, փոխկերքը եր մի քաշիլ:
- 6. Ժաման ես ըմ կյամ, զորմի Աստուծը տուրս արքմ:
- 7. Սեւ եղնը վեր ընկաւ, դանակավերը շտացաւ:
- 8. Էչը դատի ձին օտի:
- 9. Փիաղան ձիավերին հնգեր չի:
- 10. Ծանը հեա հնգերաց, մհակը ձեռքաւ վեր մէ քցել:
- 11. Օրեչին վեր փորոզը, ինքը մէջը կընկնի:
- 12. Սեղգվողը օձին էլ ձեռք կը մեկնի:
- 13. Ասինք մեչիդի տունը պեցա, շոնն էլ հայա պեղմա ունենա:
- 14. Տանը վերցակ, դրսըմը ձոտ: (Ավդա խորուզ, բայիրդա ձոտ:)

- 15. Չաթուն հինչքան էրգան ինի, իւրան կեփաւը անց կը կէնա:
- 16. Կաշին ձնաչոյ մուշտարին, դուրեհան չի:
- 17. Հացը հացթոխին տս, մինն էլ իւրիլ:
- 18. Արք ունեցողը նազ կանի:
- 19. Սեւին սապունը, խեղին խրատը հի'նչ կանի:
- 20. Սիպտակ շոնը, պեմբակ ծախողին աչքին վատ ա իրեւում:
- 21. Ծոնը կհաչի, քեարվանը կընցնի:
- 22. Գյոզը գյոզան գիւզացաւ, Աստուծ տեսաւ ըրմացաւ:
- 23. Ես տարվա ծեղը ընցած տրվա ծախի ձիվձիվ ա անըմ:
- 24. Չիի քացուն ձին կը դըմանա:
- 25. Գիտըմ չի հու ա մեռալ, Վարդան վա'յ ա ահըմ:
- 26. Ամըն օր պապը քեաթա չոտել:
- 27. Մին ձեռքաւ էրկու ձմերուկ չի փոնը վել:
- 28. Օրեչի ձիին նստողը շուտ վէր կը կեա:
- 29. Էչին եր ինելը մին համութ, վեր կեալը էրկու:
- 30. Սուտ խօսողին տոնը կրակ ընկաւ, հւրտացին վէչ:
- 31. Գոնաւ մտած քամին, հիւրթալը այլու կը կեա:
- 32. Տանը դերին օրհնեա տէր չկա:
- 33. Հեռի տեղի հարվան շերեփաւ կոտին:
- 34. Աչքը պեց, բարին տես:
- 35. Ջրի կոժը ջրի ձնըպարին կը կոտրվի:
- 36. Քոտոտ էձը աղբիւրի ախան կիմի:
- 37. Մին քոտոտ դանա սաղ նախիրի անըմը կը կոտրի:
- 38. Աստուծ սարը կտեսնա, ձիւնը կտեսնի:
- 39. Էչին փալան, ձիին թամք:
- 40. Վէնըղ ետրդանիդ գյորա մեկնի:
- 41. Ծանը սաղանդին քաչ տալ կտան:
- 42. Դէ' եկ, էչը ցիսան հանի:
- 43. Հենդ վէղին մին սախկա ա պէտք:
- 44. Ծոնը շանը վէնը կոխել չի:
- 45. Բեաքմազ ուտողի քթուրը դեռակըմը կինի:
- 46. Կթկթոցան պըծինք, ծլծլոցը ընկինք:
- 47. Սուլիը գլորվից, կձոձը քթաւ:
- 48. Սլիւզից բիստի քթաւ:
- 49. Չոտա վերսի տարած շոնը, վէրս չի փոնիլ:
- 50. Սողանին քաղցրը ինել չի:
- 51. Քինաց կատուն, տարաւ չաթուն:
- 52. Կյուլին գլխին աւիտարան կրթեցին, սախց. Ծուտ ըրէք վէչխարը սարան անց կացաւ:
- 53. Ատանց փչի վարդ չինիլ:
- 54. Ճաշան չիերինք, ծոխան քուտացինք:
- 55. Կաքաւի ձուն հաւի տակին չի մնալ:
- 56. Կաղնած եղնը կթրքի նստած եղան գլխին:

- 57. Արկաթը ինձանա, քյոմուրը քըզանա, չախկաշուխկիդ հի'նչ տամ:
- 58. Մին ձեռքաւ ծախ տալ չի ինիլ:
- 59. Չալ օձ տեսնողը, շալ չաթուն էլ կվախի:
- 60. Տյուար հյուրուֆարի, նեսկուար փթած գյարի:
- 61. Փեչքէչ ըրած ձիու կըքնեքին եչել չըն:
- 62. Ծիրազը իւրան տակին լյուս չի տալ:
- 63. Օղտերը կովեցին, գեղողակը տահան իլաւ:
- 64. Չիի թովում էչ չըն կապել:
- 65. Ամեն կրթեցող մոլլա ֆանահ չի տեսալ:
- 66. Գիթին մհար ամէն օր տոն ա:
- 67. Կատուին ըսեցին աղբը դեղ (ճար) ա, տարաւ խոր թաղից:
- 68. Կոճկած կոժն էլ պէտք կը կեա:
- 69. Պղենձը ընկնելուց կոտրվել չի, ամմա ձէն կհանի:
- 70. Մըհակը ետր ունելուց կյոզ շոնը կիփալի:
- 71. Էժան մտան շորվա չի վնիլ:
- 72. Հանց տոն չըմ շինալ, վէր քանդվելուց վայ կանչիմ:
- 73. Տանձին լեաւը, արջը կոտի:
- 74. Սնձորը իւրան ծառան հեռի չի ընկնիլ:
- 75. Անողը պրծաւ, ասողը վէչ:
- 76. Քյոհլան էչին երա ձոխա կը նատին:
- 77. Իրես տաս, աստառ կողի:
- 78. Քյոփազ շանը քուչի քուչի չըն անել:
- 79. Ագուար կցից կաքաւ երիչի քինալ, իւրանն էլ մուռացաւ:
- 80. Էն աղբիւրում թքել մէ, հչողան ջուրը խմըմ:
- 81. Օղտին ըսեցին ի՞նչ վեղը ծոտ ա, սախց. Հի'նչըս ա գյոզ, վէր վէղըս գյոզ ենի:
- 82. Կատուին վազելը չրու մարաքը կինի:
- 83. Արջը ծմական խոտվից, ծմակը իսկի խարար չար:
- 84. Թան չըս կերալ, թընթաթախ աման էլ չըս տեսալ:
- 85. Քաշալը իւրան փըրխալին հաւան կը կենա:
- 86. Վէչ մինն էլ իւրան թանին թթո չի տակ:
- 87. Էչը հի'նչ գիւղա մոշը հի'նչ ա:
- 88. Ատանց կրակի ծոխ չի ինիլ:
- 89. Չուտողի սպրանքը ուտողին հալալ ա:
- 90. Սոխան չրու լաց չինի, մարը ձեձ չի տալ:
- 91. Կորան (կրիան) չընաղան տյուս եկաւ իւրան չընաղին հաւան չը կացաւ:
- 92. Ծանը հու ա տվալ եղուտ պարի:
- 93. Էչի քոտակը միշտ մօրը առաջը կընկնի:
- 94. Եղն ու մեղը շան տկում:
- 95. Քացախի թյունը իւրան ամանը կը ձըրցնի:
- 96. Սոված կովը կաթնը չի տալ:

- 97. Քոտուտ ձին, դաշեւի չիչիկոցան կիփալի:
- 98. Հոռի ծառին բար չի ինիլ:
- 99. Քաշալը ճար գիւղա, իւրան գլխին կանի:
- 100. Հչտեղ ճպատ ըն կտրմ ձեռը մեղ ա նի կեամ:
- 101. Էս ձեռքը էն ձեռքին մուհաալ չինիլ:
- 102. Սերտըս մարդիս երան չի, պատրուխս անըմը գիւղըմ չըմ:
- 103. Հչտեղ պերակ ա, ընդեղ կարվըմ ա:
- 104. Հինչ պեն ծիմ կարմունջըմը, վէր պտաովիմ եափընջըմը:
- 105. Էձը էձին մհար լյաւ ա, քան մին սիւրու վեխձարը:

ՆԻՏԻՍ ԱՇԵՐՈՆԵՆ

40 ԱՄԵՏՑ ԳՐԵԿԵՆ ՅՈՒՆԵՆԵՆԵՆ ԱՌԹԻԻ

Հայ գրականութեան բազմալատակ մշակը արդիւնաւից գործունէութեան քառասուն տարիներ ունի իր ետեւ: Անդաստանը, ուր բարդաւածեց ան իր գործունէութիւնը, բազմապտուղ զարգացաւ: Երկար շարքեր անցորդներու ըմբօշնեցին անոր Անդաստանին բերքերէն: Սերունդներ վայելեցին տոհմականները անոր քրտնաւից երկրուն:

Աւետիս Ահարոնեան գործեց գրական եւ ուսուցչական ասպարէզներու վրայ. իր ձգտումներն եղան լոյսի բարեբար ճառագայթներով կենսունակութիւն տալ հայ մտքին, կազդուրում հայ սրտին: Ուսուցչամտքին, կազդուրում հայ նկատեց զինքը հայ կան ամպիրոնին վրայ նկատեց զինքը հայ երիտասարդութիւնը հիացախատն եւ ըսեց անոր կենդանի խօսքերը շահեկանութեամբ: Գրական ասպարէզի վրայ հնչեցին անոր արտայայտութիւնները եւ գործեցին մոգիչ աղբիւրները ոգիներու վրայ. խլուեցան ձեռքէ ձեռք Մեծ վարպետին ստեղծագործութիւնները ծարաւի հեռաքրքրութեամբ: Ի տես ներք ծարաւի հեռաքրքրութեամբ. սղանոր նկարներուն փղձկեցան սրտեր. սղանոր գտաւ սղակից. աղէտը՝ բողբօ. ոգիւրը գտաւ սղակից. հրահրուեցաւ ազատուտաւ ընկձածը, հրահրուեցաւ ազատութեան տենչը:

Հայերէնախօս, հայրենաշունչ լեզուն նոր թարմութեամբ խօսեցաւ իր գրչին տակ. նոր ճանապարհ հորդեց խորհելու եւ արտայայտուելու: Ընտիրը ընտրելազոյն տալազով փերեւետեցաւ, պարզը պայծառ հանա